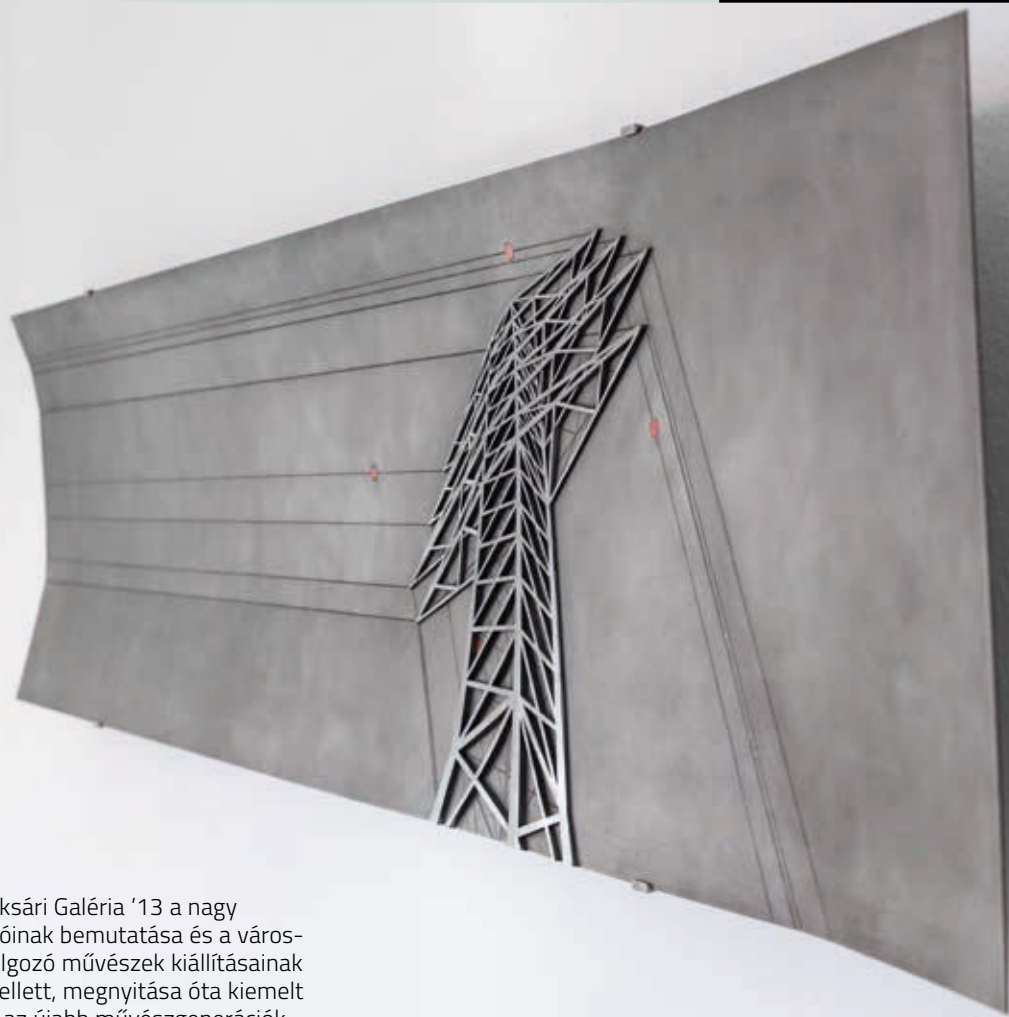

Vastraverzek és lombkoronák

Németh Marcell kiállítása

WEHNER TIBOR

Galéria '13, 2018. III. 1. – IV. 13.

A budapesti-soroksári Galéria '13 a nagy mesterek kollekciónak bemutatása és a városrészben élő és dolgozó művészek kiállításainak megrendezése mellett, megnyitása óta kiemelt figyelmet szentel az újabb művészgenerációk alkotóinak, a fiatal művészek törekvéseit tükröző tárlatok prezentálásának is.

E koncepció szellemében jelentkezett 2018 tavaszán Németh Marcell szobrászművész is, aki bár életkora szerint már a harmincas éveinek közepén jár, de akinek – miután 2007-ben végzett a Magyar Képzőművészeti Egyetemen – még csak egy évtizedes aktív alkotótevékenységet ölel fel munkássága. E tíz-tizenegy év alatt számos díjat nyert – sorukban 2011 és 2014 között elnyerte a Derkovits-ösztöndíjat is –, megannyi művésztelep munkájában vett részt, és több önálló kiállítást is rendezett, amely tárlatainak címei – *Belső tér, Figyelmen kívüli terület,*

NÉMETH MARCELL: *Közeli látószög III.*, 2013, véssett, festett corten acéllemez, 75×300×20 cm

Köztes terek, Térformálók – könnyen tévútra vihetik a fiatal szobrász művei iránt érdeklődő művészetkedvelőket. Mert a kiállításcímekben szereplő térutalások szigorúan átvitt értelemben értendők: körbetekintve a soroksári tárlat műegyüttesében is, egy szempillantás alatt regisztrálható volt, hogy itt a térbe állított szobrok helyett domborműveknek nevezhető kompozíciók függenek a falakon. És ez a domborműközpontú alkotóelv vagy alkotómódszer karakteres determinánsa Németh Marcell egy évtizedes szobrászi működésének, és napjainkban is e műforma dominanciája tapasztalható a tevékenységében.

fotó: Sin Olivér

NÉMETH MARCELL: *Szabadtér I.*, 2018, vésett, festett koracél lemez, 100×100×6 cm

római császárkori művészet lezárulásától a román stílus megszületéséig –, amikor ez a műforma volt a szobrászat kizárólagos reprezentánsa. A dombormű a tér és a sík közötti szféra, az átmeneti téri közeg plasztikai megjelenése: a modern művészetben is közismertek a kőbe faragott vagy a puha anyagba mintázott, majd bronzba öntött domborművű alkotások. Az 1997-es Művészeti szótár által megfogalmazott szabatos definíció szerint „...a dombormű a szobrászat egyik ága, amelynél a térben kialakított formák az alapsíkból csak részben emelkednek ki. A dombormű anyagai és a megmunkálásmódjai megegyeznek a szobrászatéival. A formák térbeli kiemelkedésének mértéke szerint megkülönböztethetünk lapos és magas domborműveket, továbbá a kettő közötti átmenetnek mondható féldomborműveket. Megkülönböztethető továbbá a dombormű szigorú, azaz szobrászi (Pheidász, Donatello) és lágy, azaz festői (Praxitelész, Ghiberti) előadásmódja.”¹

Ezt a rendszert mérlegelve azt vélhetnénk, hogy könnyen osztályozhatjuk Németh Marcell alkotásait a lapos és a magas domborművek jellemző vonásait egyesítő, szigorú, azaz szobrászi igénnyel megformált művek osztályába sorolva be kompozícióit. De van itt néhány bökkenő. A probléma megoldáshoz 2007-ig, a művész diplomamunkájának elkészítésének évéig kell visszanyúlnunk, amikor a Kő Pál-osztály tanítványa a következő, a műveire máig érvényes gondolatokat fogalmazta meg a diplomamunkákat ismertető egyetemi katalógusban: „Munkáimban nem jelenik meg figura a térben. A lemez íveltsége, a négyszögletes formán túlhaladó vonalak olyan teret alkotnak, ami körülölel és bevonz. (...) Az első reliefet agyagból raktam fel. Hagytam érvényesülni a bekarcolt grafikai elemeket, ugyanakkor plasztikusan raktam fel a térből kiálló üléseket és kapaszkodókat. Az agyagban való gondolkodás nagy szabadságot és kísérletezési lehetőséget biztosított. Az agyag könnyen megmunkálható, felveszi a szobrász minden szándékát. Megőrzi az ujjlenyomatot, a személyes kapcsolat jegyeit. Nekem azonban a ridegség és a személytelenség visszaadására kellett törekednem, ezért nem választottam a terrakottát.”²

fotó: Sin Olivér

NÉMETH MARCELL: *Szabadtér II.*, 2018 vésett, festett koracél lemez, 100×100×6 cm

A relieffel, a dombormű műformájával mindaddig meglehetősen mostohán bánt a szobrászati szakirodalom. Míg a különböző anyagokból, különböző technikákkal megvalósított, a térbe állított plasztikák megalkotásának és létezőmódjának jellemzőivel megszámlálhatatlan leírás, elméleti eszmefuttatás foglalkozott és foglalkozik, addig a domborművekkel kapcsolatban alig-alig találhatunk a sajátosságokat ismertető és számba vevő okfejtésekre példát, pedig voltak olyan művészettörténeti korszakok – például a

Németh Marcell ezért választotta műveinek alapanyagául a vasat, illetve az acéllemezt. Most is a tompán meg-megcsillanó, a fényt hol elnyelő, hol visszaverő, valamifajta transzcendens derengésű, sugárzású aurát indukáló lemez a fő alkotóeleme a Németh-kompozíciónak, amely esetenként meghajlik, s amelyen egy-egy apró, festett színfolt jelez képi hangsúlyokat, ad vizuális tájékozódási pontokat. Emberalak most sem jelenik meg. A munkák atmoszféráját a ridegség és a személytelenség, a hűvös szemléletmód határozza meg. Nagy, áttekinthető felületekkel, néhány hangsúlyos motívum applikatív megoldésével épülnek a művek. A grafikai jellegű rajzolatok megvonása során gépi vésést, illetve karcolást alkalmaz a művész, míg az alapsíkból dinamikus kiemelkedő motívumok létrehozásánál a rátéteket, a kivágott motívumokat hegesztéssel rögzíti a hordozó felülethez. Minden pontosan, precízen alakított, a lényegre koncentráló, részletezéstől mentes. A művészettörténet több évszázados tradícióihoz kapcsolható tájbrázolás a 20. század során és napjainkban is új közegek felé fordult. Mint több kortársáé, Németh Marcell művei is azt tanúsítják, hogy az ipari jellegű tájba sűrítethetők, e környezetbe összpontosíthatók a kort jellemző művészi üzenetek: a hegyek, a dús vegetációjú völgyek, a fák és a ligetek, a mezők és a vízpartok helyett toronydaruk, kémények, távvezetékek, vastraverzek, komor épülettömbök uralják autentikus mondandókat hordozó tereinket. (Korántsem véletlen, hogy 2010-ben a kihalt városi terek festőjével, Szabó Ábellel rendezett közös kiállítást a fiatal szobrász a KOGART Galériában.) Németh több nézőpontot teremtve, bonyolult perspektivikus torzításokat alkalmazva, erőteljes rövidüléseket és szédítő távlatokat szervezve, egyszóval radikális illuzionisztikus hatásokat keltve – a

NÉMETH MARCELL: *Küsző tér I*, 2014, véssett, festett acéllemez, 150x250x5 cm

súlyos valóságobjektumokat a szimpla látványvilágból finoman a művészi látszatszerűségek sejtelmes világába utalva – mintegy alkotása aktív szereplőjévé avatja, kompozíciójába szippantja a dombormű szemlélőjét.

A hideg-rideg ipari tájak, a műszaki létesítmények világa azonban nem kizárólagos forrás Németh Marcell számára. A közelmúlt éveinek alkotásai között megjelent – a továbbra is műszaki-gépi motívumokkal élő, a fekete-fehér kontrasztjára komponált terrakotta-sorozat művei mellett – a természet is: a hat táblából álló, a tetőablak-kivágatokon át megnyíló látványt rögzítő, finom rajzolatú, apró levélkéikkel ékes üde lombrészet festői hatásokat szintetizáló megjelenítése. A dombormű itt visszatér a síkhoz, mert a kemény plasztikai kijelentések helyett e munkán a bensőséges alkotói vallomás, a költészet szólal meg. De ne riadjunk vissza a konstruktív vastraverzek, a magasra emelkedő távvezetékoszlopok látványától se: nézzük, milyen érzékeny, lágy íveket írnak le, s hallgassuk, milyen virtuális zenei hangzatokat megszólaltatva lengedeznek tova a horizonton elvesző acélsodronyhuzalok. Németh Marcell remek vívmányokkal koronázott, a műforma megújítását célzó és megvalósító alkotásainak sorozata új plasztikai értékekkel gazdagítja szobrászatunkat.

Jegyzet

- 1 Végh János (szerk.): *Művészeti szótár*. Corvina Kiadó, Budapest, 1997, 65.
- 2 Németh Marcell: Bevezető. *Diplomakatalógus 2007*, Magyar Képzőművészeti Egyetem, szobrász tanszék, Budapest, 2007.

Kiállítási enteriőr

